

Nr 423

Av herrar Bengtson och Dahlén, *angående förberedelserna för ett nytt försvarsbeslut, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 510 i Andra kammaren)

Sedan riksdagen i fjol behandlade en plan för den svenska försvarspolitiken under de närmaste åren har en viss försämring uppstått beträffande det europeiska säkerhetsläget. Även om någon påtaglig förskjutning av maktbalansen i Europa inte synes ha skett måste läget dock bedömas ha förändrats till det sämre under år 1968. Det är anmärkningsvärt att försvarsministern inte med ett ord berör denna utveckling.

I detta sammanhang förtjänar det också att noteras, att det uttalande som försvarsministern gjorde i fjol i samband med försvarsbeslutet och som var av följande lydelse: »Planeringens nivå och inriktning måste prövas vid den årliga rullningen av planerna.» Ingen redovisning av en prövning förelägges nu riksdagen. Försvarshuvudtiteln är uteslutande en framskrivning av föregående års beslut. Denna inställning från försvarsministrarnas sida tyder på en ovillighet att medverka till att 1968 års försvarsbeslut nu korrigeras i av oss i fjol angiven riktning. Vi avstår från att i år föreslå ändringar i fråga om försvarsramen. Detta sker i hopp om att det skall vara möjligt att snarast uppnå överläggningar mellan riksdagspartierna om försvaret på det sätt som tidigare skett.

Enligt vår uppfattning måste den framtida planeringen av det svenska försvaret ske på en högre planeringsnivå än den som angavs i 1968 års försvarsbeslut. Vi kan inte nu finna några tecken i den säkerhetspolitiska utvecklingen som motiverar en planering för en sjunkande medelstildelning efter budgetåret 1971/72. De militära staberna bör i stället inriktas på en planering för en försiktig framtida anslagshöjning. En sådan planeringsinriktning ger erforderlig handlingsfrihet såväl uppåt som nedåt.

I statsverkspropositionen redogör försvarsministern för det nya planeringssystemet, bl. a. omtalas att perspektivplaner skall göras upp på 15 års sikt. I detta sammanhang uttalas i försvarshuvudtiteln bl. a. följande: »Såvitt man nu kan bedöma, bör av överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen upprättade perspektivplaner kunna utgöra underlag för förslag om avvägningen av krigsmaktens och civilförsvarets fortsatta utveckling efter budgetåret 1971/72.» Av detta uttalande att döma kan man möjligen få intryc-

ket att denna planering skall ersätta de tidigare försvarsutredningarna. Det förtjänar att i sammanhanget erinras om att ÖB skall till försvarsministern den 1 mars 1971 översända den första s. k. perspektivplanen. Nuvarande försvarsbeslut omfattar tiden fram till den 30 juni 1972. Det förefaller inte särskilt antagbart att en försvarsutredning skulle kunna tillsättas och arbeta efter den 1 mars 1971 och bli färdig i sådan tid att yttrande över dess förslag kan inhämtas samtidigt som propositionen framlägges till vårriksdagen 1972.

Vi tror att avsikten inte varit att hålla riksdagen utanför förberedelsearbetet, men i så fall är det lämpligt att riksdagen uttalar sin ståndpunkt så att situationen klarlägges. Skulle nämligen planeringsarbetet endast bli en fråga om det förslag överbefälhavaren framlägger och de överväganden som försvarsministern sedan i sin tur företar och slutligen framlägger för riksdagen, skulle riksdagens möjligheter att närmare tränga in i och påverka försvarets utformning väsentligt försämrats. Försvarsutredningarna har givit möjligheter för riksdagspartierna att på ett särskilt sätt ta del av de i många fall mycket svårbedömbara försvarspolitiska och tekniska problem som nutida försvar för med sig. Enligt vår uppfattning skulle en väsentlig faktor, som har bidragit till en relativt stor enighet kring försvaret i Sverige, därmed försvinna. Vi förordar därför att riksdagen uttalar att planeringen av försvaret efter budgetåret 1971/72 bör påbörjas i så god tid att en försvarsutredning kan tillsättas och delta i detta arbete.

Vi konstaterar med tillfredsställelse att vissa av de förbättringar av värnpliktsförmånerna som föreslogs av mittenpartierna förra året nu återkommer i statsverkspropositionen. Vi förutsätter att de av oss i fjol föreslagna höjningarna av penningbidragen med en krona och utbildningspremierna för värnpliktiga som befälsutbildas genomföres snarast.

I särskild motion yrkar vi öknings på inrikesdepartementets huvudtitel för innevarande budgetår med hänsyn till det rådande arbetsmarknadspolitiska läget i Norrland. Tidigareläggning av försvarsbeställningar och försvarsarbeten bör om möjligt genomföras även för andra av minskad sysselsättning drabbade län.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte uttala att den förutsätter att förberedelserna för nytt försvarsbeslut påbörjas i så god tid att riksdagspartierna beredes tillfälle att som tidigare skett delta däri; samt

att riksdagen i skrivelse till regeringen uppmanar denna att undersöka möjligheterna att genomföra tidigareläggning av försvarsbeställningar och försvarsarbeten i av sysselsättningsminskning drabbade län.

Stockholm den 28 januari 1969

Torsten Bengtson (cp)

Olle Dahlé (fp)
